

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Vårpropositionen för år 2013

Den 15 april presenterade regeringen 2013 års vårproposition (2012/13:100). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör landstingen åren 2013–2017. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) egna kommentarer skrivs i *kursiv stil*.

Den ekonomiska vårpropositionen syftar till att ange politikens inriktning på medellång och lång sikt. I enlighet med riksdagens uttalande presenteras normalt inga nya reformer i den ekonomiska vårpropositionen utan budgetarbetet koncentreras till budgetpropositionen. Dock görs ett undantag för att motverka att den höga arbetslösheten biter sig fast så föreslår och aviserar regeringen några ytterligare satsningar:

- 7 000 utbildningsplatser per år 2013–2014 inom yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning (yrkesvux)
- 4 000 platser per år 2013–2014 inom praktik och arbetsmarknadsutbildning
- 1 400 högskoleplatser per år 2013–2014 inom civil- och högskoleingenjörsutbildningar samt sjuksköterskeutbildningar
- förstärkta insatser för regional tillväxt med 40 miljoner kronor per år 2013–2014. Dessa medel koncentreras till de åtta län som har drabbats hårdast av den utdragna lågkonjunkturen
- en omfördelning av medel motsvarande 700 miljoner kronor för drift och underhåll av järnvägar 2013

Förbundet anser att besked om reformer och förändringar bör ligga i vårpropositionen för att sektorns planeringsförutsättningar ska underlättas.

Innehållsförteckning

Ekonomi	3
Skatteunderlaget	4
Läkemedel	6
Flyktingmottagande och integration på arbetsmarknaden	6
Psykisk hälsa	7
Miljö och energi	7
Samhällsplanering och bostadsbyggande	8
Arbetsgivarfrågor	9
Arbetsmarknad	9

Ekonomi

Recession i Europa drabbar svensk ekonomi

Regeringen bedömer att finanspolitiska åtstramningar och svagt förtroende bland hushåll och företag bidrar till negativ tillväxt i euroområdet 2013 och en svag utveckling i USA. Även om tillväxten i de stora tillväxtekonomierna väntas stiga något den närmaste tiden blir den globala efterfrågeutvecklingen fortsatt svag 2013 och 2014. Först 2015 väntas en internationell konjunkturåterhämtning. Enligt regeringen innebär den svaga efterfrågan från omvärlden på att tillväxten för svensk export kommer att vara låg den närmaste tiden (tabell 1).

Tabell 1. BNP, prognos 2012–2017
Procentuell volymförändring

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hushållens konsumtion	1,5	2,2	2,8	3,7	3,6	3,1
Offentlig konsumtion	0,8	0,9	0,5	0,4	0,8	0,6
Fasta bruttoinvesteringar	3,4	0,9	4,0	6,6	6,7	4,4
Lager*	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	0,7	1,1	4,5	7,3	7,8	6,2
Import	-0,1	2,0	5,4	7,3	7,5	6,3
BNP	0,8	1,2	2,2	3,6	3,9	2,9
BNP kalenderkorr.	1,2	1,2	2,3	3,4	3,5	3,1
Kommunal konsumtion	0,6	0,9	0,5	0,9	1,0	0,6

*Bidrag till BNP-tillväxten.

Källa: 2013 års ekonomiska vårproposition.

Den svaga internationella efterfrågan slår mot svensk arbetsmarknad. Enligt regeringens prognos minskar resursutnyttjandet i svensk ekonomi och arbetslösheten fortsätter att öka en bit in i 2014 (tabell 2). Därefter väntas ett uppdämt konsumtionsbehov och högt hushållssparande i utgångsläget leda till att hushållens konsumtion växer förhållandevis snabbt jämfört med tidigare konjunkturåterhämtningar, i linje med en gradvis fallande arbetslöshet. Resursutnyttjandet stiger därför mot slutet av prognosperioden. Eftersom resursutnyttjandet är lågt i utgångsläget och tillväxten inledningsvis svag dröjer det enligt regeringen till slutet av 2017 innan ekonomin är i balans.

Regeringens prognos för kommunal konsumtion visar en ökning med mellan 0,5 och 1,0 procent per år fram till och med år 2017. Resultatet i kommunala sektorn väntas vara positivt varje år och landar år 2017 på 14 miljarder kronor, nära två procent av skatter och statbidrag. Det är betydligt svagare konsumtionsutveckling och starkare resultat än vad SKL förutser. Förklaringen är att regeringens beräkningar utgår från att kommuner och landsting anpassar sina kostnader för att åtminstone klara balanskravet. Därmed styrs den kommunala konsumtionen av intäktsutvecklingen utan beaktande av demografiskt tryck och förväntningar om standardhöjningar.

**Tabell 2. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i vårpropositionen
Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2012–2017**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP ¹	1,2	1,2	2,3	3,4	3,5	3,1
Arbetade timmar ¹	0,6	0,2	0,3	0,7	1,5	1,3
Arbetslöshet ²	8,0	8,3	8,4	8,1	7,1	6,3
BNP-gap ³	-2,2	-3,5	-3,3	-2,3	-1,1	-0,4
Timlöner ⁴	2,9	2,8	2,9	3,1	3,4	3,6
KPI	0,9	0,5	1,2	1,8	2,7	3,1
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	-0,7	-1,6	-1,0	0,0	1,1	2,0
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	38,2	42,0	41,8	39,5	36,2	32,3

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Andel av BNP.

Källa: 2012 års ekonomiska vårproposition.

Enligt regeringen är hushållens konsumtion en viktig drivkraft för återhämtningen i svensk ekonomi. Om hushållens beteende visar sig annorlunda och sparandet ligger kvar på nuvarande höga nivå kommer återhämtningen i svensk ekonomi att bli mer utdragen, med högre arbetslöshet som följd. I vårpropositionen presenteras riktade åtgärder på totalt sett cirka 1,9 miljarder kronor 2013 och cirka 1,2 miljarder 2014 för att möta den stigande arbetslösheten. Regeringens samlade bedömning är att det finns ett visst utrymme för att föreslå ofinansierade reformer i den kommande budgetpropositionen. En slutlig bedömning av budgetutrymmet görs dock i budgetpropositionen för 2014.

Det finansiella sparandet i offentlig sektor är negativt i år och nästa år, vilket enligt finansministern är rimligt med tanke på den svaga konjunkturen. Samtidigt är de svenska statsfinanserna i bra skick och statsskulden i förhållande till BNP ligger kvar på en i internationellt perspektiv mycket låg nivå.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Skatteunderlaget

Sett till hela perioden 2012–2016 skiljer det inte mycket mellan regeringens bedömning av skatteunderlagstillväxten och den prognos som SKL presenterade i februari (tabell 3). Ser man i stället till enskilda år är differensen mellan prognoserna betydande.

Tabell 3. Olika skatteunderlagsprognoser
Procentuell förändring

	2012	2013	2014	2015	2016	2012–2016
Reg. Apr 2013	3,7	4,0	2,8	4,3	5,1	21,5
ESV, mar 2013	4,3	3,4	3,1	4,2	4,7	21,2
SKL, feb 2013	4,1	3,3	3,3	4,1	4,7	21,0
ESV, dec 2012	4,2	3,0	3,0	4,1	4,6	20,4
Reg. Sep 2012	4,1	4,1	4,2	4,8	4,5	23,7

Regeringens prognos för 2012 och 2013 har fastställts som uppräkningsfaktorer för utbetalning av preliminär skatt.

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting.

Regeringens prognos för 2012 är baserad på lönesummans utveckling enligt nationalräkenskaperna, medan SKL tagit fasta på utvecklingen av statistik som visar hur underlaget för arbetsgivaravgifter utvecklats, vilket är något mer. Regeringen räknar också med större ökning av grundavdragen än SKL 2012.

Regeringens konjunkturbedömning skiljer sig inte på något avgörande vis från den bedömning SKL publicerade i februari (se MakroNytt nr 1/2013). Regeringen är mer optimistisk än SKL beträffande sysselsättningsutvecklingen 2013 och 2016, medan det motsatta råder 2014 och 2015. SKL räknar dock med större lönehöjningar än regeringen mot slutet av perioden, så lönesumman ger större tillskott till skatteunderlaget i SKL:s prognos än regeringen från och med nästa år. Den största skillnaden mellan prognoserna rör emellertid pensionsinkomster och grundavdrag. Regeringen räknar med markant större ökning av pensionsinkomster än SKL såväl 2013 som 2015 och 2016. Regeringen förutser också mindre ökning av grundavdragen alla år utom 2012, vilket ger ytterligare bidrag till skatteunderlagstillväxten.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Nivån på det generella statsbidraget till kommuner och landsting ligger fast i enlighet med 2013 års budgetproposition. Som tidigare aviserats kommer anslaget för 2014 att minskas med 1,1 miljarder kronor. Anslagsminskningen är en följd av att regeringen står fast vid bedömningen att prop. 2008/09:199 Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan ska leda till en effektivisering och därmed ett minskat anslag för kommunalekonomisk utjämning med 1 360 miljoner 2014 samt 1 930 miljoner fr.o.m. 2015.

Regeringen aviserar i denna vårproposition en omfördelning av medel från staten till kommuner och landsting enligt prop.2012/13:150 Patientrörligheten i EU – förslag till ny lagstiftning till följd av direktiv 2011/24/EU om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Medel kommer att omföras från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen 2014 med förslag till ändringar av anslagen.

Att vi inte får besked i vårpropositionen om genomförande av förslag som påverkar sektorn kommande år innebär att planeringsförutsättningarna för åren 2014–2016 blir svåra att hantera.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Derk de Beer tfn 08-452 77 42, avdelningen för ekonomi och styrning.

Läkemedel

Utgifterna för staten bedöms bli 1,7 miljarder kronor lägre än ursprungligt under 2013. Det är främst utgifterna för tandvårds- och läkemedelsförmånerna som förväntas bli lägre. För tandvårdsförmånerna beror det på att ett antal nya tandvårdsbehandlingar som ingår i högkostnadsskyddet från och med årsskiftet 2012/2013 har varit svåra att prognosticera. För läkemedelsförmånerna beror det på att utfallet för årets första månader blivit lägre än beräknat i statens budget.

En viktig aspekt för att effektivisera vården är att säkerställa att Sverige inte betalar mer för läkemedel än andra jämförbara länder. Läkemedels- och apoteksutredningen har i ett delbetänkande (SOU 2012:75) bl.a. föreslagit en ny prissättningsmodell för läkemedel. Förslaget har remitterats och regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Det här är en mycket viktig utredning för landstingen (remissats under vintern 2012/2013) som bland annat föreslår internationell referensprissättning på läkemedel samt under vissa omständigheter förhandlingsrätt avseende priser med mera för landstingen på läkemedel inom den öppna vården.

Frågor om Läkemedel kan ställas till Gunilla Thörnwall Bergendahl, tfn 08-452 76 05, avdelningen för vård och omsorg eller till Jessica Bylund, tfn 08-452 77 18, avdelningen för ekonomi och styrning.

Flyktingmottagande och integration på arbetsmarknaden

Migrationsverkets anslag för *Ersättningar och bostadskostnader* ökas med 762 miljoner kronor. Anslaget används för kostnader för stöd till asylsökande m.fl. och ersättningar till kommuner och landsting. Regeringen bedömer att fler personer än beräknat kommer att söka asyl i Sverige under 2013. Det leder till att fler personer kommer att vara inskrivna i Migrationsverkets mottagande än vad som antogs vid framtagandet av budgetpropositionen för 2013. Det innebär att kostnaderna för stöd och ersättningar m.m. kommer att öka och att ytterligare medel behöver tillföras anslaget under 2013. Regeringen räknar även för följande år med ökande utgifter för flyktingmottagningen beroende på oroligheter i omvärlden.

Frågor om ersättning till flyktingmottagningen kan ställas till Anders Folkesson, tfn 08-452 73 37, avdelningen för ekonomi och styrning.

Psykisk hälsa

Satsningen på psykisk hälsa fortsätter

Sedan 2007 har tillgängligheten till barn och ungdomspsykiatri ökat, kompetenssatsningar gjorts och nya metoder för att förebygga ohälsa införts, skriver regeringen.

Inom vård och omsorg har regeringen ett fortsatt fokus på egenmakt och valfrihet tillsammans med stärkt tillsyn och uppföljning för att möta en ökad efterfrågan på vård- och omsorgstjänster.

Regeringen sätter också fokus på tillgång till arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar. Regeringen ser att personer med funktionsnedsättning, som innebär nedsatt arbetsförmåga, har svårighet att etablera sig på arbetsmarknaden, vilket leder till långa arbetslöshetsperioder. Framförallt har antalet långtidsarbetslösa personer med psykiska funktionsnedsättningar ökat. Regeringen skriver att förutsättningarna för dessa personer att finna och behålla ett arbete måste förbättras.

Idag ser man att vissa verksamheter har svårt att göra den typ av organisatoriska anpassningar som krävs för att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden. Arbetsgivarna kan också ha svårt att bedöma arbetsförmågan eller saknar kunskap om den hjälp de kan få för att anställa personer med nedsatt arbetsförmåga. För att nå dit är det viktigt att säkerställa kvaliteten och aktivitetsnivån för personer som varit utan arbete under lång tid, liksom att öka arbetsgivarnas efterfrågan på personer som idag har en svag anknytning till arbetsmarknaden.

Frågor om psykisk hälsa området besvaras av Elina Berg, tfn 08-452 74 01, avdelningen för vård och omsorg.

Miljö och energi

Regeringen anger klimatförändringarna, bevarandet av biologisk mångfald, havsmiljö och giftfri miljö som sina mest prioriterade miljöfrågor. Vårpropositionen innehåller dock inga ny anslag på området. För att fortsatt främja en omställning av fordonsparken avser regeringen att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöbilar (elbilar och gasbilar med annan gas än gasol) till och med 2016. Denna förlängning möjliggörs ekonomiskt genom införandet av ett kvotpliktssystem för biodrivmedel.

I övrigt hänvisas till pågående utredningar om bland annat ekosystemtjänster och hållbar vattenpolitik. Regeringen avser under mandatperioden återkomma med förslag för en mer effektiv och transparent miljötilståndprocess med bibehållen miljöintegritet, till exempel vad gäller miljöprovningens inledande fas.

Frågor om miljö och energi kan ställas till Andreas Hagnell, tfn 08-452 78 66, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Att åstadkomma ett ökat bostadsbyggande, särskilt av hyresrätter beskrivs som en av de utmaningar som Sverige har att möta för att göra det möjligt för människor att flytta till platser där efterfrågan på arbetskraft är hög.

För att öka utbudet av hyresbostäder har regeringen tillsatt en kommitté (dir 2012:32) som senast den 15 oktober 2013 ska lämna förslag på förbättring av den skattemässiga ställningen för bostäder som upplåts med hyresrätt.

En särskild utredare, med uppdrag att se över hyresrättens förutsättningar, har lämnat förslag på hur eventuella kvarstående hinder för nyproduktion av hyresrätter kan tas bort (SOU 2012:88). Regeringen avser att återkomma till frågan i budgetpropositionen för 2014.

För att öka tillgången på studentbostäder ses nuvarande byggregler över. En väglednings- och informationsinsats ska tydliggöra vilka undantag som kan göras från de ordinarie byggreglerna vid tidsbegränsade bygglov.

För frågor som rör planprocessen pekar regeringen på att kommunerna bör intensifiera arbetet med att planera markanvändningen och göra markanvisnings- och exploateringsprocessen mer tydlig.

Regeringen har även tillsatt flera utredningar med uppdrag att se över plan- och byggprocesserna bland annat plangenomförandeutredningen (dir. 2012:114) som ska lämna förslag under våren, och byggkravutredningen (SOU 2012:86) som bereds vidare i Regeringskansliet.

Frågor om byggande och planering kan ställas till Bengt Westman, tfn 08-452 78 26, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Förstärkning av regional tillväxt med 40 miljoner

Regeringen föreslår en förstärkning av insatserna för regional tillväxt på sammanlagt 40 miljoner kronor per år för 2013 och 2014. Satsningen, som är ett sätt att stärka regioner som drabbats särskilt hårt av den utdragna lågkonjunkturen, går till Blekinge, Skåne, Värmland, Kronoberg, Gävleborg, Kalmar, Västmanland och Södermanland. Det är dock oklart hur fördelningen ska ske mellan regionförbund och länsstyrelser.

Regeringen föreslår en ökning av antalet högskoleplatser inom ingenjörsutbildningar och sjuksköterskeutbildningar med 1 400 platser. Omräknat i pengar rör det sig om en satsning på 170 miljoner kronor per år för 2013 och 2014.

Frågor om lokal och regional utveckling kan ställas till Christer Östlund, tfn 08-452 71 72, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

Löneökningarna i de centrala avtal som slöts under 2010 års avtalsrörelse kom att bli de lägsta sedan industriavtalets tillkomst 1997. De flesta avtal som tecknades under 2011 och 2012 har kommit bli ettåriga avtal. I början av april i år 2013 kom industrins parter överens om nya avtal för ca 500 000 industrianställda. Avtalen löper från den 1 april 2013 till och med den 31 mars 2016. Löneökningarna och avsättning till ett system för delpension gör tillsammans att avtalens sammanlagda värdeökning för de tre åren bli 6,8 procent. Preliminära siffror för löneutvecklingen visar att lönerna steg med 2,9 procent 2012.

Regeringen gör bedömningen att konjunkturläget förbättras och arbetslösheten sjunker och i med det förväntas löneökningstakten stiga gradvis. Den genomsnittliga löneökningstakten i hela ekonomin 2013–2017 bedöms dock bli lägre än genomsnittet sedan 1997.

Frågor om Lönebildning besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad

Regeringen gör bedömningen att sysselsättningen i stort sett kommer att vara oförändrad 2013 och 2014. Dock konsaterar man att arbetskraften fortsätter att öka. Den svaga sysselsättningstillväxten, tillsammans med en växande arbetskraft, medför att arbetslösheten väntas stiga till 8,4 procent 2014.

Regeringen håller fast vid sitt tidigare åtgärds paket samtidigt som regeringen betonar vikten av samverkan inom arbetsmarknadspolitik, dialog med och mellan arbetsmarknadens parter samt ökad kvalitet i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

I budgetpropositionen anges en satsning för 2013 med en ökning med 7 000 tillfälliga årsplatser inom yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning (yrkesvux). Därtill föreslår regeringen en ökning av antalet högskoleplatser inom ingenjörsutbildningar samt sjuksköterskeutbildningar med 1 400. Inom arbetsmarknadspolitikens möjliggörs genom omfördelning 4 000 fler praktik- och utbildningsplatser. Totalt ökas därmed antalet platser 2013 med 12 400. För 2014 aviseras motsvarande satsning.

Inför höstens budgetproposition aviserar regeringen att de avser att återkomma med förslag på lönesubventioner och ekonomiskt stöd för handledning till arbetsgivare som anställer ungdomar inom ramen för yrkesintroduktionsavtal.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen innebär att regeringen och arbetsmarknadens parter har ett gemensamt ansvar för utvecklingen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadens parter har det huvudsakliga ansvaret för viktiga frågor på arbetsmarknaden, såsom lönebildningen. Modellen fungerar väl, men för personer som söker arbete för första gången eller som varit utan arbete en längre tid är det ofta svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har sedan 2011 fört samtal med arbetsmarknadens parter om hur arbetsmarknaden kan bli mer inkluderande och flexibel.

Regeringen anser att kollektivavtalen även fortsättningsvis ska ha samma centrala roll på arbetsmarknaden och att lönebildningen ska vara parternas ansvar. En vidareutveckling av den svenska modellen åstadkoms bäst i samförstånd med parterna. Regeringens målsättning med trepartssamtalen är att hitta åtgärder som sänker jämviktsarbetslösheten och ökar den varaktiga sysselsättningen, särskilt genom att förbättra möjligheterna för jobb för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Utgångspunkten för regeringen har varit att stödja partsgemensamma initiativ.

Regeringen ser positivt på och följer noga de samtal om yrkesintroduktionsavtal som förs. Till exempel har Kommunalanställdas förbund tecknat två avtal med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), ett för dem med relevant gymnasieutbildning och ett som avser arbetslivsintroduktion för arbetslösa som är mellan 19 och 25 år. Båda avtalen innehåller krav på handledning, utbildning och introduktionsinsatser. Lönen uppgår till 75 procent av lägstalönen. Vidare finns eller förs diskussioner inom en rad avtalsområden. Innan förslaget om stöd till yrkesintroduktionsanställningar kan träda i kraft måste det, liksom förslaget om korttidsarbete, notifieras till Europeiska kommissionen. Notifieringsprocessen inleds under våren 2013. Utgångspunkten i det arbete som bedrivs är att stöd ska utgå till anställda som inte har fyllt 26 år vid årets ingång och att anställningstiden ska vara minst sex månader. Anställningen bör vara en yrkesintroduktionsanställning eller motsvarande. Lönesubvention bör lämnas genom en skattekreditering motsvarande de sociala avgifter som arbetsgivaren skulle ha betalt om den anställda vid årets ingång hade fyllt 26 år. Lönesubventionen bör som huvudregel utgå under sex månader. För långtidsarbetslösa ungdomar bör stödet vara större och utgå under en längre period. Ekonomiskt stöd för handledning bör lämnas för alla anställda, oavsett arbetslöshetshistorik, med 2 500 kronor per månad och anställd så länge yrkesintroduktionsanställningen varar, dock längst i 18 månader.

Öka drivkrafter till arbete

Stärkta drivkrafter till arbete och minskade trösklar in på arbetsmarknaden är effektiva sätt att öka sysselsättningen. För många människor med låga inkomster är drivkrafterna till arbete fortsatt alltför svaga. De fyra genomförda stegen i jobbskatteavdraget bedöms på sikt öka den varaktiga sysselsättningen med 106 000 personer och effekten av ytterligare steg bedöms inte vara avtagande. För att minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och göra det mer attraktivt att utbilda sig, starta och driva företag vill regeringen, när budgetutrymmet så tillåter, ytterligare förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt. När individer och familjer får behålla mer av sina inkomster ökar dessutom deras självständighet och möjligheterna att forma sina egna liv.

För att öka sysselsättningen är det viktigt att personer som vill och kan jobba söker arbete aktivt. Arbetslinjen upprätthålls genom att det ställs tydliga krav på att hitta en egen försörjning, oavsett om individen uppbär arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd. Det finns ett fortsatt behov av att se över dessa krav, samt säkerställa uppföljningen av arbetssökandet.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Socialförsäkring m.m.

Regeringen har fört en aktiv politik för jämnare fördelning sedan tillträdet 2006. Jobbskatteavdraget och förändringarna i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna minskar trösklarna in på arbetsmarknaden och stimulerar arbetskraftsutbudet, men kan öka inkomstskillnaderna på kort sikt. På lång sikt förväntas emellertid dessa reformer leda till en gynnsam inkomstutveckling, särskilt för dem med låga inkomster. Kvinnors inkomster väntas dessutom stärkas mer än männens till följd av dessa reformer. Att minska inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och stärka kvinnors möjligheter till ekonomisk självständighet är en viktig fråga. Åtgärder för att öka kvaliteten i utbildningsväsendet förväntas på sikt stärka och utjämna medborgarnas livschanser och förutsättningar på arbetsmarknaden. Ett antal åtgärder har vidtagits för att förbättra integrationen av utrikes födda på arbetsmarknaden eftersom svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden kan leda till bidragsberoende och låg ekonomisk standard.

Mot bakgrund av att svag förankring på arbetsmarknaden är huvudskälet till ekonomisk utsatthet, är en politik för ökad sysselsättning, bättre utbildning och minskat utanförskap även fortsättningsvis kärnan i regeringens fördelningspolitiska strategi. Trots tidigare reformarbete för att stärka arbetslinjen är det för stora grupper fortfarande inte tillräckligt lönsamt att ta ett arbete eller att öka sin arbetstid. Det är därför regeringens ambition att fortsatt föra en politik som ökar drivkrafterna till arbete. Därutöver avser regeringen även fortsatt överväga åtgärder för att förbättra standarden för utsatta hushåll med svag ekonomi.

Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring

Regeringen vill införa en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Det finns skäl att eftersträva att alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen ska omfattas av en arbetslöshetsförsäkring, med rätt till inkomstrelaterad ersättning i händelse av arbetslöshet. Hur en sådan ska utformas utan att få negativa effekter på arbetsmarknadens funktionssätt är dock komplicerat och frågan utreds av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. När utredningen lämnat sitt förslag kommer regeringen att ta ställning till när och hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan införas.

Senarelagt utträde från arbetsmarknaden

Dagens äldre kan se fram emot en betydligt längre period som pensionär jämfört med tidigare generationer. Utträdesåldern från arbetsmarknaden har över en trettioårsperiod i genomsnitt sjunkit, samtidigt som medellivslängden har ökat. Utträdesåldern ligger i dag på runt 63 år i genomsnitt, medan den förväntade återstående medellivslängden vid 65 år är närmare 20 år. Om utträdet från arbetsmarknaden inte senareläggs medför detta att pensionärernas inkomster blir lägre i förhållande till de förvärvsaktivas. Den främsta orsaken är att pensionsystemet ger en lägre ingångspension när medellivslängden ökar och den intjänade pensionen måste fördelas på fler pensionsår. En sådan utveckling kan skapa finansiella hållbarhetsproblem, eftersom allt fler pensionärer kan bli berättigade till andra ersättningar, t.ex. bostadstillägg för pensionärer. Pensionerna kan därtill komma att upplevas som otillräckliga, vilket kan medföra krav på kompensation.

Det är därför angeläget att det skapas goda förutsättningar för en senareläggning av pensionsåldern.

Regeringen tillsatte 2011 en utredning för att ta fram förslag för att hantera de pensionsrelaterade åldersgränserna, samt analysera de hinder och möjligheter som finns för att arbeta längre upp i åldrarna. Utredningen, som slutredovisades den 9 april 2013, föreslår bl.a. att en riktålder för pension införs som följer medellivslängdens utveckling. Riktåldern syftar till att vara ett tydligt alternativ för pensionering för de äldre som vill få en godtagbar pensionsnivå. Åldersgränserna i det allmänna pensionssystemet och närliggande system knyts till riktåldern. Det föreslås vidare att åldersgränsen för tidigaste uttag av ålderspension höjs till 62 år 2015. Utifrån gällande prognos innebär förslaget om riktåldern att åldersgränsen för tidigast uttag av ålderspension 2019 höjs till 63 år och 65-årsgränsen för bl.a. nybeviljade garantipensioner och sjukersättningar till 66 år. Därutöver föreslås att rätten att stanna kvar i anställning höjs från 67 till 69 år 2016 och att 55-årsgränsen för flertalet tjänstepensioner höjs till 62 år 2017.

Tillkännagivanden från riksdagen rörande sjukförsäkringen

Riksdagen har i ett tillkännagivande till regeringen efterfrågat fler och tidigare rehabiliteringsinsatser till personer i sjukförsäkringen och angett att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en ordning som säkerställer att människor som behöver det får rehabiliteringsinsatser för återgång i arbete i god tid innan de har nått den bortre tidsgränsen för sjukpenning (bet. 2012/12:SfU6, rskr. 2012/13:174). Mot bakgrund av detta avser regeringen att återkomma till riksdagen i denna fråga i budgetpropositionen för 2014.

Frågor om Socialförsäkring m.m. besvaras av Catharina Bäck tfn 08-452 76 21, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Signild Östgren